

Hoor van God je identiteit en je bestemming

Vrijwel letterlijke weergave van de
Vragenbeantwoording

Paul Waterval

Allereerst is me gevraagd: waarom noemt u ons nu broers en zussen?

Dat is vooral omdat ik dat wel lekker fris vind klinken. Degene die dat vroeg, wees me erop dat mijn biologische, mijn fysieke broer nog niet mijn broeder hoeft te zijn. En ik geef dat helemaal toe. Het onderscheid in het Nederlands tussen broeder en broer, zuster en zus is functioneel. Maar we moeten niet vergeten dat in het Grieks, het oorspronkelijke bijbelse Grieks, dat verschil er helemaal niet is. Daar hebben we geen apart woord voor broeders en zusters, maar is het gewoon broers en zussen.

De volgende vraag heeft te maken met het hoe van de verkondiging. Moet dat altijd in een lange preek of mag het misschien ook zingend?

Ik zou zeggen: natuurlijk! Zing het, neurie het, fluister het. Als het maar evangelie is. En dan denk ik dat er vele manieren zijn, vele kanalen waarop het evangelie mag klinken, waarop de grote daden van God verkondigd mogen worden. Ik heb al aangegeven dat we daarin wijs moeten zijn en moeten kijken naar de situatie en de omstandigheden waarin we opereren. En niet alle situaties zijn geschikt voor alle soorten manieren van verkondiging. Zingen is dus prima, denk ik, en daar zijn tegenwoordig heel mooie voorbeelden van. En dan bedoel ik niet eens het zingen in de kerk, wat natuurlijk belangrijk is, maar het zingen bijvoorbeeld op pleinen en op straten. Er zijn tegenwoordig steeds meer in steden en dorpen gezamenlijke sing-ins van kerken, openbare praisebijeenkomsten. Dat kan een heel mooi getuigenis zijn van de grote daden van God. Dus, ik zou zeggen: doe daaraan mee!

Belangrijk is in ieder geval dat er hoorders zijn. Een beetje in je eentje staan zingen is natuurlijk nog geen verkondigen. De bedoeling is dat wat we zeggen, ook bij een ander aankomt en ja, of het ook binnenkomt, dat moeten we maar aan God overlaten. Want dat hebben we niet in de hand.

Een tweede vraag die te maken heeft met dat hoe van de verkondiging, missionair kerk zijn, is: is dat ook niet gewoon trouw zijn in wat God je te doen geeft? En dan wordt het voorbeeld genoemd uit de Bijbel van twee vrouwen die aan het malen zijn, van wie er een zal worden aangenomen en de ander niet. Omdat de een namelijk trouw haar werk voor God doet en de ander blijkbaar niet.

Trouw is een essentieel onderdeel van gemeente zijn, en ook van missionair gemeente zijn. Het hoort er helemaal bij. Hoe kun je nu het evangelie brengen als je niet trouw bent in je daden, in je gedrag? En ik denk dat trouw ook speciaal in het evangelisatiewerk belangrijk is. De valkuil is namelijk dat je, wanneer je evangeliseert, op welke manier dan ook, dat je mensen dan te veel gebruikt als een brievenbus voor jouw boodschap. En dat je voor de rest, wanneer ze die boodschap dus niet aannemen, geen belangstelling voor ze hebt. Ik denk dat dat echt een valkuil is en dat mensen daar dan ook supergevoelig voor zijn. In alle evangelisatiewerk moeten we echt bereid zijn om ook een band met mensen aan te gaan en dat vereist per definitie trouw. Dus, mocht iemand afhaken omwille van de boodschap en je hebt wel een goed contact met hem gehad, probeer dan toch ook altijd weer op de een of andere manier aandacht te geven aan die persoon. Want het kon wel eens heel goed zijn dat

juist jouw trouwe omgaan met mensen hen later alsnog bij God brengt. Dat je alsnog later een brug kan zijn voor mensen om tot God te komen, dat mogen we nooit bij voorbaat uitsluiten.

Dan was er op een briefje een reactie van iemand, en ik sprak ook iemand voor de pauze nog, die zei: Wat u hebt gezegd, dominee, klinkt wel heel klemmend, maar wat mij betreft ook een beetje beklemmend, ik werd er een beetje verdrietig van.

Dat vind ik natuurlijk altijd jammer, als dat effect optreedt. Ik heb natuurlijk op geen enkele manier geprobeerd u verdriet te doen. Ik heb laten doorklinken wat Petrus zelf tegen ons zegt: we zijn er om de grote daden van God te verkondigen. Maar daarmee legt Petrus geen zweep over ons heen, want als ik dat zou doen, zou hij het ook doen met wat hij in de Bijbel geschreven heeft. Dat is absoluut niet de bedoeling. Laat niemand hier de indruk krijgen dat hij iets zou moeten doen wat hij niet kan doen. Want dat is natuurlijk een reëel iets.

Op een van de briefjes werd aangegeven dat er mensen zijn die vanuit hun karakter of vanuit hun mogelijkheden gewoon niet op een goede manier een evangelisatiegesprek met iemand kunnen voeren. Nou, daar heb ik begrip voor. Dat is ook zo, niet iedereen kan dat. Even goed althans. Ik denk wel dat heel veel mensen het wel een beetje kunnen. En waarschijnlijk is het ook zo dat we meer kunnen dan we denken. En waarschijnlijk is het ook zo dat we elkaar daarin meer zouden kunnen oefenen dan we nu doen. En ik denk dat de gemeente van Jezus Christus daar de geëigende plek voor is. Ook op catechisatie zie je tegenwoordig dat daar ook steeds meer aandacht voor is, voor het getuige zijn in deze wereld. Wat heb jij mensen te zeggen? Het kan zijn dat u er uzelf nooit in geoefend hebt, er nooit gezamenlijk in bezig bent geweest. Maar tegenwoordig zijn er allerlei cursussen, tools, boekjes om daarmee aan de slag te gaan. Maar als je dus bij jezelf bemerkt dat je dat niet goed kunt, daarin niet verbaal sterk bent, dan zou ik zeggen: probeer een extra stap te zetten, probeer het eens te oefenen en kijk dan nog eens of het niet lukt.

Maar nogmaals, niemand moet iets doen wat hij echt niet kan, dat is niet de bedoeling. Want uiteindelijk is evangeliseren meer dan alleen maar woorden doorgeven. Het is ook echt een kwestie van trouw zijn, dus ook met de daad de liefde van God laten zien. Ook daarvan kan een enorm getuigenis uitgaan.

Dan iets over de doelgroep. Er was iemand die zei: U hebt het vooral gehad over de burens, de onmiddellijke omgeving. Maar ik heb de kinderen gemist.

Ik heb eigenlijk geen enkele doelgroep willen uitsluiten. Het evangelie is in principe voor alle mensen bedoeld, dus ik zou zeker ook proberen de kinderen te bereiken. De kinderen zijn immers de toekomst, ook de toekomst van de gemeente. En het is al heel vaak zo gebleken dat bijvoorbeeld bij kinderwerk, bijbelvakantieclubs en dergelijke, wanneer de kinderen bereikt kunnen worden, dat vaak ook een ingang is bij de ouders. Want kinderen zijn zo spontaan van zichzelf, die gaan bij hun ouders navraag doen: Papa en mama, die meneer, die mevrouw heeft dit en dat gezegd. Wat vindt u daarvan? Op die manier kun je toch vaak ook in contact komen met de ouders.

Misschien heel even iets over doelgroepen- evangelisatie. Je ziet steeds meer dat er, ook als het gaat om gemeentestichting, een bepaalde doelgroep wordt uitgekozen om je daarop te concentreren. Ik denk eigenlijk dat daar op zich niks mis mee is, want je moet kijken naar de gaven die je in huis hebt om bepaalde groepen te bereiken. Als je bijvoorbeeld in jouw gemeenschap niet goed bent in het bereiken van kinderen of in het bereiken van yuppen, of van huismoeders of wat dan ook, dan moet je dat niet doen. Je moet gavengericht werken in je gemeente. En dat hangt ook af van je omgeving. Als er in je omgeving juist heel veel kinderen zijn, dan moet je kijken of je voor die kinderen ook iets kunt doen, iets speciaals misschien. Dus doelgroepen, dat is op zich niet verkeerd. Wat dan natuurlijk niet mag betekenen dat je

andere groepen gaat uitsluiten, want voorop blijft staan dat het evangelie bedoeld is voor alle mensen. Zoek daarin ook samenwerking, ook met anderen die ook weer andere gaven hebben.

Dan een vraag over rechtvaardig en genadig. Kunt u daar een voorbeeld van geven van hoe dat werkt in het gemeentelven?

Ik heb het vooral toegespitst op evangeliseren. Rechtvaardig evangeliseren betekent wat mij betreft dat je de scherpe kantjes van het evangelie er niet afhaalt. Genadig evangeliseren betekent dat je naast mensen gaat staan en vooral ook de ontferming en de vergeving en de liefde van God laat doorklinken. Ook in je houding. Dat kun je dus heel goed op evangelisatie toepassen, maar misschien is het nog handiger om het bijvoorbeeld toe te passen als het echt gaat spannen in de gemeente en je bijvoorbeeld in een tuchtsituatie terecht komt. Ook dan zul je zowel rechtvaardig als genadig moeten opereren. Je zult rechtvaardig moeten zijn door mensen voor te houden wat Gods bedoeling is met hun leven, ze de norm voor te houden, zoals we dat noemen. Tegelijkertijd zul je met mensen ook geduld moeten hebben. Want je kunt niet gedrag alleen maar afdwingen. Mensen moeten tot het inzicht komen dat wat God van hen vraagt, ook voor hen het beste is. En als ze dat niet snappen, als dat kwartje niet gevallen is, dan zul je ook niet tot gedragsverandering kunnen komen. Dus ook als het gaat om de tucht, zul je genadig moeten zijn. Geduldig naast de ander gaan staan, je niet verheffen boven die ander, omdat jij zelf ook net zo goed kunt vallen en struikelen.

Er was een andere interessante vraag, die knoopte vast aan wat ik zei, dat je doordat je Gods eigendom wordt, in waarde stijgt. Toen kwam de vraag op: is elk mens als schepsel Gods eigendom?

Ik denk dat je die vraag met een ja en een nee kunt beantwoorden. Ja zeker, want onze God is de Schepper van hemel en aarde, van alle individuele mensen. Hij heeft recht op de eer en de aanbidding van ieder van ons, van ieder mens. Hij is ook degene die het leven geeft aan ieder, en ook van ieder het leven neemt. Dus in zekere zin, zou je kunnen zeggen, is God eigenaar van ieder mens. Aan de andere kant moet je zeggen: nee. Want we hebben in onze tekst gezien dat Petrus van de christenen aan wie hij schrijft, juist zegt dat God Zich hen verworven heeft. God heeft als het ware hen speciaal op het oog gehad en heeft voor hen iets heel speciaals gedaan. Hij heeft namelijk zijn Zoon gestuurd. En ook al is het offer van de Here Jezus voor alle mensen bedoeld, het is toch ook zo dat het uiteindelijk alleen voor een kleine groep mensen effectief is: de groep mensen die er ook voor zijn uitgekozen. En die mensen worden in de Bijbel kinderen van God genoemd. Die naam 'kinderen van God' wordt niet gebruikt voor alle mensen. Dus net als Israël het speciale volk van God was, Gods oogappel, Gods lieveling, zo zijn ook wij als gemeente van Christus, en zo is iedere christen lieveling van God, zijn privé-eigendom, privébezit. Er is dus wel verschil tussen.

En dan de vraag: Wat is dan de waarde van een mens die God niet kent? Ik denk dat je nog steeds moet zeggen: heel erg groot. Alleen al vanwege het feit dat de Here Jezus ook voor die persoon naar de aarde is gekomen en Zichzelf geofferd heeft, Zich in de dood heeft gegeven. Zo groot was de liefde van God dat ieder die in Hem gelooft, eeuwig leven krijgt (Joh. 3:16). Dat sluit in principe niemand uit, en alleen al daarom moet je zeggen dat ieder mens waarde heeft voor God. Alleen, je mag wel zeggen dat die waarde stijgt als je ook kind van God wordt. Zo zijn ook mijn kinderen mij kostbaarder dan de vriendjes van mijn kinderen. En ik denk dat dat bij u ook zo werkt, en daar is ook niks mis mee.

Dan een vraag over de kerkdiensten, twee vragen eigenlijk. Eén best wel lastige vraag, want dan ga ik mijn nek uitsteken, een vraag over het persoonlijk getuigenis. Ik had aangegeven dat een persoonlijk getuigenis eigenlijk hoort bij het verkondigen van Gods grote daden in het

evangelisatiewerk, maar de vraag is nu: hoort een persoonlijk getuigenis ook in de kerkdienst thuis?

Ik ben daar persoonlijk een voorstander van. Ik denk dat we daar ruimte voor mogen geven onder een aantal voorwaarden, namelijk dat in alles Gods eer en zijn genade groot worden gemaakt en centraal komen te staan. Het kan niet zo zijn dat we getuigenissen in de kerk gebruiken om onszelf te promoten. Maar als iemand iets te vertellen heeft over wat God in zijn leven gedaan heeft, wie zou daar dan allereerst blij mee zijn, denkt u? Hij toch bovenal, nietwaar? En als Hij er blij om kan zijn, als de engelen er feest om vieren, zouden wij dan zeggen: dat moeten we buiten de kerkdiensten houden? Ik denk het niet. Ik denk wel dat het altijd een zaak is van goede begeleiding. Want het moet wel opbouwend blijven, en daarom is het misschien ook goed, als iemand een getuigenis wil geven in de kerkdienst, dat hij dat dan ook doorspreekt met zijn predikant, zodat het ook een goede plek kan krijgen in de eredienst. Maar prof. Trimp heeft ons geleerd dat we niet alleen maar aandacht mogen hebben voor de klank van Gods Woord, maar ook voor de weerklank. Hij heeft een mooi boekje geschreven dat u vast nog wel kent: *Klank en weerklank*. De klank is belangrijk, maar God is uiteindelijk uit op de weerklank. Hij wil ons hart bereiken. Hij wil dat we voor Hem leven, Hij wil dat voor Hem opbloeien, Hij wil ook dat we over Hem gaan spreken. En waarom zou dat ook niet in de kerkdienst een hele mooie plek kunnen gaan krijgen, die opbouwend is voor allen? Afgelopen zondag hebben we in onze kerk een belijdenisdienst gehad, en dan is het geweldig als uit de mond van jonge mensen het jawoord klinkt. Maar dat jawoord kan natuurlijk best toegelicht worden. Daar mag best iets bij verteld worden. Als we blij zijn met het jawoord, waarom zouden we dan ook niet blij kunnen zijn met drie of vier, of misschien vijf zinnen die er wat meer over zeggen?

Dat over het persoonlijk getuigenis in de kerkdienst

Een volgende vraag ging over missionair gemeente zijn en de kerkdienst: hoe moet dat en hoe moet je dat invullen?

Dat is natuurlijk een uitgebreide vraag die ik hier niet heel uitputtend kan beantwoorden. Ik wil alleen even citeren uit wat Paulus zegt in 1 Korintiërs 14, want dat is voor mij in dit verband altijd wel een heel belangrijk vers, 1 Korintiërs 14:25. Paulus heeft het dan over de rol van profetie en het spreken in tongen in de gemeente, en dan haalt hij er iemand bij van buiten en dan zegt hij: Als iemand bij jullie binnenloopt, wat is het dan mooi als die persoon aan het eind zich ter aarde zal werpen, God zal aanbidden en belijden: werkelijk, God is in uw midden! Ik denk dat dat het doel is zeg maar, dat we voor ogen moeten hebben. Laten onze kerkdiensten kerkdiensten zijn waarin mensen mogen proeven dat God in ons midden is. En dan weet ik wel dat er geen boekjes zijn of methodes waardoor je dat kunt regelen, want dat is niet te regelen, God is daarin vrij, Hij is soeverein. Maar dat moet toch het doel zijn, dat mensen zeggen: God is in jullie midden. En dat betekent dat we vanuit dat doel mogen nadenken hoe we de kerkdiensten invulling geven. En dat betekent voor mij in ieder geval dat wat er gebeurt, dat dat transparant moet zijn, dat het zoveel mogelijk duidelijk moet zijn, dat er geen onnodige talen Kanaäns gesproken worden. De Nieuwe Bijbelvertaling is wat dat betreft al een hele grote stap vooruit. Ik merkte het onder onze eigen jongelui al, hoezeer de oude vertaling al te moeilijk voor ze werd. Dat geldt voor de bijbelvertaling, maar dat geldt ook voor de andere dingen die we in de kerkdienst doen. Denk ook eens even aan onze gezangen en onze psalmen. Persoonlijk denk ik wel eens: hé, is daarvan eigenlijk ook niet een update nodig? Als we dat met onze bijbelvertaling doen, waarom dan ook niet met onze psalmberijming? Want die staat denk ik intussen ook best wel ver af van de taalwereld van veel jonge mensen. En zeker als we mensen van buiten willen bereiken, ze graag te gast willen hebben in onze diensten, moeten we zorgen dat we geen onnodige drempels opwerpen. Dus daar moeten we altijd naar kijken: hoe kunnen we onnodige drempels in de kerkdiensten

verwijderen, zodat mensen frank en vrij kunnen beleven dat God in ons midden is en dat ze de boodschap van God kunnen verstaan? Eigentijds kerk zijn, ik denk dat dat belangrijk is. Dat we proberen de kerkdiensten zo in te richten dat ze bij onze cultuur passen, en bij onze tijd. En niet alles in onze cultuur is even slecht, natuurlijk er is heel veel slechts van te zeggen, maar er is ook heel veel goeds van te zeggen. Er wordt mooie muziek gemaakt, er worden prachtige gedichten geschreven, veel mensen hebben geweldige gaven en talenten die ook in de kerkdienst kunnen worden ingezet. Laten we daarover nadenken en laten we die gaven en talenten ook inzetten. Dat zal ook mensen van buiten aanspreken.

Dan was er een vraag: hoe zit dat met iemand die een rechtstreekse boodschap krijgt om het evangelie te verkondigen?

Ik zou zeggen: Prima, als iemand een rechtstreekse boodschap van God krijgt. Maar het is hier natuurlijk de vraag: wat moet je überhaupt met mensen die aangeven dat ze rechtstreeks een stem van God horen en dan al of niet iets moeten doen. Ik vind dat een heel lastige om daarmee om te gaan. Ik wil namelijk aan de ene kant datgene wat mensen meemaken, bij die mensen laten. Dat is hun ervaring, ik wil dat die mensen niet afpakken, want zij hebben het zo beleefd en wie ben ik om te zeggen: God heeft niet tot jou gesproken. Aan de andere kant wil ik blijven benadrukken dat de stem van God klinkt in dit boek, de Bijbel. En dat is waar we allemaal op aangesproken kunnen worden, waar we allemaal aan gebonden zijn ook. En het wordt dus moeilijk als mensen vanuit datgene wat ze dan direct van God gehoord hebben, een norm gaan afleiden. Zo van: dit moeten we dus nu ook allemaal samen gaan doen, want God heeft het tegen mij gezegd. Dan zeg ik: Ho, stop even, want hoe komt het dan dat Hij het tegen jou heeft gezegd en niet ook tegen mij of tegen anderen? Als God het zo belangrijk vindt, dan moet het ons allemaal duidelijk worden. Natuurlijk, er is ook een plek voor profetie in de gemeente, maar dan toch vooral in die zin van toepassing van en inzicht in de betekenis van Gods Woord in de actuele situatie van de gemeente anno 2008.

Er was ook iemand die even inging op wat ik had gezegd over het postmodernisme. Wat ik signaleerde in het postmodernisme, dat het stellen van vragen oké is maar het vinden van antwoorden minder oké.

Ik zei dat dat iets is wat toe zal nemen en ik denk dat ik het eens moet zijn met de vraagsteller. Ik denk dat christenen, als ze werkelijk eerlijk zijn over het evangelie, als ze echt werk maken ook van het verkondigen van Gods grote daden, dat ze dan zullen merken dat het moeilijk is en dat dat lijden met zich mee zal brengen omdat een deel van de mensen dat niet zal willen accepteren. Bij hen zal dat woord op harde grond terechtkomen, zoals we leren uit de gelijkenis van de zaaier. Ze zullen het niet willen opnemen, ze zullen het van zich af werpen. Toen ik in de auto vanochtend hiernaartoe reed, hoorde ik een radio-interview met Femke Halsema, u kent haar wel denk ik, de fractievoorzitter van Groen Links. Het was heel opmerkelijk wat ze vertelde, want ze gaf aan dat ze graag aan religies en religie in de politiek een plek wil geven. Ze vindt het belangrijk, maar waar ze niet blij mee is, dat zijn antwoorden die vaststaan. Het reageren naar het spreken vanuit de zogenaamde zekerheden, dat vindt ze eng en dat wil ze niet. Ze voert dus een pleidooi voor gesprek, inbreng vanuit je geloof, vanuit je religie, maar dan graag ook vanuit de vrijzinnige hoek, vanuit een brede waaier aan meningen en visies. Op zich denk ik dat er niks mis mee is als die brede waaier er is. Maar het is wel een teken aan de wand dat ook politici zeggen: absoluut niet redeneren vanuit dogma's en geloofswaarheden. Want dat kunnen we niet hebben.

En ik denk eigenlijk dat dat geluid alleen maar zal toenemen in Nederland, hoewel we aan de andere kant misschien ook weer juist in deze tijd merken meer ruimte te krijgen voor het evangelie. Dat is dus misschien ook een andere kant van het postmodernisme. Juist doordat we elkaar wat vrijer laten, zeggen dat er geen waarheid meer is, creëert dat ook ruimte om het

evangelie te brengen. Aan de andere kant zal vanuit een bepaalde hoek ook de reactie feller kunnen worden. Laten we hopen dat het niet zover komt dat ook vanuit de overheden en de machten in dit land er een felle reactie zal komen. Dat zou betekenen dat christenen ook weer in een situatie van onderdrukking en vervolging komen. Met name de brieven van Petrus spreken er juist over dat we ook daar niet bang voor hoeven te zijn, maar dat we dat lijden op ons mogen nemen, zelfs met blijdschap.

Ten slotte de vraag die eigenlijk ging over een gedeelte waarover ik het niet heb gehad, over vers 12 van 1 Petrus 2. Daar wordt gezegd: Leid te midden van de ongelovigen een goed leven, opdat zij die u nu voor misdadigers uitmaken, door uw goede daden tot inzicht komen en God eer bewijzen op de dag waarop Hij komt rechtspreken. Die vraagsteller wees erop dat er staat 'de dag waarop Hij komt rechtspreken'. Dat betekent toch dat het dan pas aan de orde is? Dus waarom zouden mensen nu al, zeg maar, God eer moeten bewijzen?

Ik denk dat het hier natuurlijk gaat over mensen die hardnekkig zijn, die pas tot dat inzicht komen als Jezus ook in alle macht en heerlijkheid verschijnt, en dan zullen ze wel op de knieën móeten. Omdat ze dan moeten toegeven dat Hij alle macht heeft. Maar het is ook duidelijk met name uit wat de Here Jezus zelf zegt, bijvoorbeeld in Matteüs 5. Als Hij het heeft over zout en licht zijn, dan sluit Hij af met: Zo moet jullie licht schijnen voor de mensen, dat ze jullie goede daden zien en eer bewijzen aan jullie Vader in de hemel. En dat slaat niet op de laatste dag, maar dat slaat op nu. Jezus wil graag dat mensen nu al de Vader in de hemel eer gaan bewijzen en zijn grote naam gaan verheerlijken. Daarom is het nodig dat we werkelijk zout en werkelijk licht zijn in deze wereld.